

«Jizzax plastmassa» АЖ акциядорларининг
2019 йил 5 ноябрдаги навбатдан ташқари
умумий йиғилиши қарори билан
«ТАСДИҚЛАНГАН»

**«JIZZAX PLASTMASSA»
АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ
ИЧКИ НАЗОРАТ ТЎҒРИСИДАГИ
НИЗОМИ**

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. «Jizzax plastmassa» акциядорлик жамияти (қўйида матн бўйича – «Жамият») нинг мазкур Ички назорат тўғрисидаги Низоми Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунларига, Жамият Уставига, Акциядорлик жамиятлари фаолияти самарадорлигини ошириш ва корпоратив бошқарув тизимини такомиллаштириш бўйича Комиссия йиғилишининг баённомалари билан тасдиқланган Корпоратив бошқарув кодекси ва Қоидаларига ҳамда Жамиятнинг ички ҳужжатларига мувофиқ ишлаб чиқилган.

2. Мазкур Низом ички назорат тизими мақсадлари ва вазифаларини, унинг фаолият тамойилларини, шунингдек Жамиятнинг ички назорат учун масъул органлари ва шахсларини белгилайди.

II. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИ ТАВСИФИ ВА МАҚСАДЛАРИ

3. Ички назорат – Жамият мақсадларига асосланган ва етарли даражада эришиш, Жамият фаолиятининг қўйидаги тамойилларга мувофиқлигини тасдиқлаш мақсадида Жамият фаолиятига бириклирдан ва таваккалчилликларни бошқариш, назорат ва корпоратив бошқарув жараёнлари самарадорлигини оширишга ўйналирдан иборат:

- *фаолият самарадорлиги ва унумдорлиги, шу жумладан фаолият самарадорлиги даражаси, фойда олиш ва активларни ҳимоя қилиши;*
- *молиявий ҳисобот ишончлилиги ва шубҳасиз тўғрилиги;*
- *Жамият фаолиятини тартибга солувчи қонунларга ва ҳуқуқ меъёrlарига мувофиқлиги.*

4. Ички назорат тизими – Жамиятда Тафтиш комиссияси, Ички аудит хизмати, Кузатув кенгashi, Ижроия органи ҳамда бошқа барча даражадаги ва барча функциялар бўйича ходимлар (қўйида матн бўйича – «ички назорат субъектлари») томонидан ташкил қилинган ва амалга ошириладиган ички ҳужжатлар билан қатъий белгиланган ички назоратнинг ташкилий тузилмаси, назорат қилувчи чоралари, тадбирлари ва усувлари мажмуидан иборат. Жамиятнинг ички назорат органлари аъзолари малакалари улар фаолияти тўғрисидаги Низомларда белгиланиши мумкин.

5. Ички назорат тадбирлари – Жамият Тафтиш комиссияси, Жамиятнинг Кузатув кенгashi, Жамият Ижроия органи, шунингдек ички назоратни амалга ошириш ваколати берилган Жамият бўлинмалари (қўйида матн бўйича – «Жамият бўлинмалари») томонидан амалга ошириладиган ҳамда молия-хўжалик фаолиятини амалга оширишда қонунлар ва Жамиятнинг ички ҳужжатлари талаблари бузилишларини аниқлашга, Жамият томонидан белгиланган мақсадларга эришиш самарадорлигини, шунингдек ички назорат тадбирларини амалга ошириш жараёнида ички назорат субъектларининг ўзаро ҳамкорлигини баҳолашга қаратилган чора-тадбирлар мажмуидан иборат.

6. Ички назоратнинг асосий мақсади барча акциядорлар, шу жумладан миноритар акциядорлар ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлашдан иборат.

7. Ички назорат оператив режимда қўйидагиларни таъминлашга мўлжалланган:

- *Жамият активларини яхши сақлаш, ресурсларидан тежамли ва самарали фойдаланиш;*
- *амалдаги қонунлар ва Жамиятнинг ички ҳужжатлари талабларига риоя қилиши;*
- *Жамиятнинг ривожланиши стратегиясини, Жамиятнинг бизнес-режаларини ўрта ва узоқ муддатли даврда бажариш;*
- *Жамиятнинг бухгалтерия ҳужжатлари, молия ҳисбботлари ва бошқарув аҳбороти тўлиқлиги ва шубҳасиз тўғрилиги;*
- *Жамият фаолиятида таваккалчилликлар юзага келган пайтда аниқлаш, идентификациялаш ва таҳлил қилиши;*
- *Жамият фаолиятида таваккалчилликларни режалаштириш ва бошқарши, шу жумладан таваккалчилликни бошқарши бўйича замонавий ва мос қарорлар қабул қилиши;*
- *амалий доираларда ва истеъмолчиларда Жамиятнинг ижобий обрў-эътиборини белгилаш ва бир маромда сақлаши;*
- *Ижроия органи, Кузатув кенгashi ва Тафтиш комиссияси иш ҳақи ва бадаллар тўлови, шу жумладан унинг миқдорлари мослиги, шаффоғлиги ва объективлиги.*

III. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИ ФАОЛИЯТИНИНГ АСОСИЙ ТАРТИБ - ҚОИДАЛАРИ

8. Жамиятда ички назорат тизими қуйидаги тамойиллар асосида ташкил қилинади:

- узлуксиз фаолият олиб борши – ички назорат тизимининг доимий ва тегишилича фаолият юритшии Жамиятга меъёрдан ҳар қандай четга чиқишилар (оғишлар)ни ўз вақтида аниқлаш ва келгусида улар юзага келишининг олдини олиши имконини беради;
- ички назорат тизими барча иштирокчиларининг ҳисобдорлиги – ҳар бир шахс томонидан назорат функцияларининг бажарилиши сифати ички назорат тизимининг бошқа иштирокчиси томонидан назорат қилиб борилади;
- вазифалар тақсимланиши – Жамият назорат функциялари бир-бирини тақрорлашига йўл қўйилмаслигига ва ушбу функциялар ходимлар ўртасида муайян активлар билан операцияларни тасдиқлаш, операцияларни ҳисобга олиш, активлар сақланишини таъминлаш ва улар инвентаризациясини ўтказиш билан боғлиқ функцияларнинг бир шахснинг ўзи томонидан бажарилмайдиган тарзда тақсимланишига интилади;
- операцияларнинг тегишилича маъқулланиши ва тасдиқланиши – Жамият ваколатли шахслар томонидан уларнинг тааллуқли ваколатлари доирасида барча молия-хўжалик операциялари тасдиқланиши тартибини белгилашга интилади;
- Жамиятнинг кундалик ички назоратини амалга оширадиган бўлинмаларнинг ўзаро ташкилий боғлиқлигини ва унинг бевосита Жамият раҳбарига, ва Кузатув кенгашига функционал ҳисобдорлигини таъминлаш;
- Жамият барча бўлинмаларнинг ўзаро аниқ ҳамкорлиги асосида ички назоратни амалга ошириш;
- доимий ривожланиши ва таомиллашиши – Жамият ички назорат тизимининг янги вазифаларни ҳал қилиши зарурати ҳисобга олинган ҳолда мослашувчан созланиши, тизимнинг ўзини кенгайтириши ва таомиллаштириши учун шарт – шароитларни таъминлашга интилади;
- четга чиқишилар (оғишлар) тўғрисидаги хабарларнинг ўз вақтида узатилиши – Жамиятда четга чиқишилар (оғишлар)ни бартараф қилиши тўғрисида қарорлар қабул қилиши ваколатига эга шахсларга тегишили хабарлар узатилишининг максимал қисқа муддатлари белгиланган;
- Жамият фаолиятининг назорат йўлга қўйилаётган соҳалари устуворлигини белгилаш – ички назорат тизими билан қамраб олинадиган стратегик йўналишлар ажратиб кўрсатилади.

IV. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ

9. Ички назорат тизими қуйидаги ўзаро боғлиқ таркибий қисмларни ўз ичига олади:

- Жамият ходимларининг одоб-ахлоқ қадриятларини ва билимдонликларини, раҳбарлик сиёсатини, раҳбариёт томонидан ваколатлар ва жавобгарликларни тақсимлаш усули, ташкил қилиши тузилиши ва ходимлар малакалари оширилишини, шунингдек Кузатув кенгаши томонидан раҳбарлик ва бошқарувни ўз ичига оладиган назорат мүҳити;
- таваккалчиликларни баҳолаши – турли даражаларда ўзаро боғлиқ ва ички изчил муайян вазифаларни бажаришда тааллуқли таваккалчиликларни идентификациялаши ва таҳлил қилишини ўз ичига олади;
- Жамият раҳбарияти қарорларининг тегишилича ижросини кафолатлайдиган сиёсат ва тадбирлар умумлаштирувчи ва маъқуллашлар, жарималар, тасдиқномалар берши, текширувлар ўтказиш, жорий фаолият назорати, активлар хавфсизлиги кафолати ва ваколатларни тақсимлаши каби бир қатор турли хил ҳаракатларни ўз ичига олувчи назорат бўйича фаолият;
- маълумотларни ўз вақтида самарали аниқлаш, уларни рўйхатдан ўтказиш ва уларни айирбошлишга йўналтирилган, шу жумладан барча ички назорат субъектларида Жамиятда қабул қилинган ички назорат сиёсати ва тадбирлари тушунчасини шакллантириши ва улар ижросини таъминлаши мақсадида ахборот алмашинуви самарали каналлари ташкил қилиншини ўз ичига оладиган ахборот таъминоти ва ахборот алмашинуви бўйича фаолият. Жамият ахборотдан рухсатсиз фойдаланишидан ҳимояланиши учун чора-тадбирлар кўради;
- мониторинг – бошқарув ва назорат функцияларини ўз ичига оладиган жараён бўлиб, ушбу жараён давомида вақт ўтиши билан тизимнинг ишлари сифати баҳоланади. Ички назорат тизимини баҳолаши молия ҳисоботининг шубҳасиз тўғрилигига таъсир кўрсатувчи хатолар юзага келиши эҳтимолини аниқлаш, ушбу

хатолар жиудиилигини аниқлаш үзгөртүп тизимининг белгиланған вазифалар бажарылышини таъминлаш имконияттун белгилаш үчүн үтказылады. Ички назорат тизимининг самараадорлигини баҳолаш үчүн Жамиятта Күзатуў кенгаши тақлифи ассоциация Акциядорлар умумий түгелиши қарори билан мустақил профессионал ташкилот – консультантт жалб қилиншиши мүмкін.

V. ИЧКИ НАЗОРАТ УЧУН МАСЬУЛ ОРГАНЛАР ВА ШАХСЛАР

10. Ички назорат Тафтис комиссияси, Жамиятнинг Кузатув кенгаши, Ижроия органи раҳбари ва аъзолари, Ички аудит хизмати, шунингдек Жамиятнинг барча дарражалардаги ходимлари томонидан уларнинг амалдаги қонунлар ва Жамиятнинг ички маҳаллий ҳужжатлари билан белгиланган ваколатлари доирасида амалга оширилади.

11. Жамиятда фаолият юритадиган бўлинмалар вазифалари, ҳукуқлари ва мажбуриятлари, жавобгарлиги, уларга тўланадиган бадаллар ва иш ҳақларини ҳисоб- китоб қилиш тартиби Жамиятнинг ички ҳужжатлари билан назарда тутилган. Мазкур ҳужжатлар, бошқа ҳужжатлар каби бевосита ёки билвосита ички назорат масалаларига дахлдор бўлиб, мазкур Низомга зид келиши мумкин эмас.

12. Жамият молия – хұжалик фаолияти назоратининг тизимли хусусиятини таъминлашмақсадида Тафтиш комиссияси, Ички аудит хизмати, Ижроия органи якка раҳбари, аъзолари, юридик – бухгалтерия хизмати, бўлим бошлиқлари ва Жамиятнинг ички назорат функционал вазифаларини бажарадиган барча ходимлари ички назорат тадбирлари ўтказилишини амалга оширадилар.

13. Кузатув кенгаши функцияси қуидагиларни ұз ичига олади:

14. Молия ҳисоботларининг шубҳасиз тұғрилиги ва тұлиқлиги, Жамият ички назорат тизимининг ишончлілігі ва самарадорлығы устидан назорат ташкил қилиниши учун жавобгарлик Кузатув кенгашига юкландади.

15. Кузатув кенгаши томонидан тасдиқланган Жамият ички назорати соҳасидаги сиёсатига мувофиқ фаолият юритиши учун жавобгарлик Ижроия орган раҳбарига юкландади. Жамиятнинг Ижроия орган раҳбари ички назорат тизими тадбирларини татбиқ қиласиди ва унинг самарали фаолият юритишни таъминлайди, Кузатув кенгашини Жамиятнинг барча таваккалчилклари, ички назорат тизимининг жиддий камчиликлари, шунингдек уларни бартараф қилиш бўйича чора-тадбирлар режалари ва натижалари тўғрисида ўз вақтида хабардор қиласиди.

16. Ҳар қандай даражадаги бўлинмалар ходимлари (шу жумладан раҳбарлари) ўз ваколатлари доирасида назоратни амалга ошириш бўйича батафсил стратегиялар ва тадбирлар ишлаб чиқишида бевосита иштирок қиласидилар. Жиддий масалалар ёки муайян битим бўйича юзага келган таваккалчиликлар тўғрисида ходимлар Жамиятнинг юқори раҳбариятига хабар берадилар.

17. Жамият ва унинг алоҳида бўлинмалари молия-хўжалик фаолияти устидан назоратни амалга ошириш учун жавобгарлик доимий амал қилувчи ички назорат органи – Тафтиш комиссиясига юкланди, унинг роли, мақсадлари, вазифалари ва ваколатлари Тафтиш комиссияси тўғрисидаги Низомда акс эттирилган.

18. Ички назорат тадбирлари ижроси устидан, айнан эса Жамиятнинг амалга оширилаётган молия-хўжалик операцияларининг Ўзбекистон Республикаси қонунларига ва умуман Жамият, унинг алоҳида бўлинмалари Уставига мувофиқлиги устидан, шунингдек бухгалтерия ва молия ҳисоботи тўлиқлиги ва шубҳасиз ишонччилиги устидан мунтазам назоратнинг амалга оширилиши учун

жавобгарлик Ички аудит хизматига юкланади, унинг роли, мақсадлари, вазифалари ва ваколатлари Ички аудит хизмати тұғрисидаги Низомда акс эттирилген. Ички аудит хизмати тұғрисидаги Низом Жамиятнинг Кузатув кенгаши томонидан тасдиқланади.

19. Жамиятнинг Ички аудит хизмати Кузатув кенгаши олдида ички аудит, ички назорат тизими натижалари тұғрисида ҳисобот беради. Жамиятнинг Ички аудит хизмати Кузатув кенгашига бүйсунади.

20. Құйидеги шахслар Жамиятнинг Ички аудит хизматида лавозимларни эгаллаш ҳуқуқига эга емас:

- иқтисодиёт соҳасида жиноят учун ёки тартибга қарши жиноят учун тұлғанмаган судланғанликка эга шахслар;
- Жамият раҳбари ёки ижроға органи ағзоси ҳисобланған шахс.
- Кузатув кенгаши томонидан Ички аудит хизмати таркибиңа кирудиң шахсларга бошқа талаблар белгиланған мүмкін.

21. Ички назорат тизимининг тегишлиғы фаолият юритиши ходимларнинг малакаларига ҳам боғлиқ. Жамият кадрларни танлаш, ёллаш, үқитиши, тайёрлаш ва ходимларнинг хизмат мартабаларини ошириш тизими уларнинг юқори малакасини таъминлаши ва улар томонидан барча одоб-аҳлоқ стандартларига риоя қилиниши учун чора – тадбирлар күради.

VI. ИЧКИ НАЗОРАТ ТАДБИРЛАРИ ВА УСУЛЛАРИ

22. Жамиятнинг ички назорат тадбирлари құйидагиларни үз ичига олади:

- Жамият бошқарувининг түрли даражаларыда үзаро боғлиқ ва бир-бирига зид мақсадлар ва вазифаларни аниқлаш;
- Жамиятнинг фаолият мақсадларига эришишига тұжындық қилиши мүмкін бўлган яширин ва мавжуд оператив, молия, стратегик ва бошқа таваккалчиларни аниқлаш ва таҳлил қилиш;
- ички назоратнинг жиддий таркибий қисмларни баҳолаш;
- бизнес – жараёнларнинг ички назорат тизими самарадорлигини баҳолаш;
- Жамият таркибий бўлинмалари, мансабдор шахслари ва бошқа ходимларининг иши самарадорлиги мезонларини аниқлаш ва баҳолаш;
- молиявий ва бошқа маълумотларни олдинги давр учун таққосланадиган ахборот ёки күтилаётган фаолият натижалари билан солиштириши орқали кўриб чиқиши;
- воқеа – ҳодисалар, операциялар ва транзакцияларни ҳисобга олишининг мос усулларидан фойдаланиши;
- активлар яхши сақланишини текшириши;
- ички назорат тадбирларини тегишлиға ҳужжатлаштириши;
- ички назорат тизими сифатини мунтазам баҳолаб берши;
- Жамиятнинг барча ходимларини уларнинг ички назорат соҳасидаги мажбуриятлари тұғрисида хабардор қилиши;
- Жамият ходимлари ўртасида мұхим вазифаларни тақсимлаши (шу жумладан, операцияларни маъқұллаш ва тасдиқлаш, операциялар ҳисобини юритиши, ресурсларни берши, сақлаш ва олиши, операцияларни таҳлил қилиши ва текшириши бўйича);
- операцияларнинг фақат таалуқли ваколатларга эга шахслар томонидан тасдиқланиши ва амалга оширилиши;
- ички назорат мақсадларига эришиши учун керакли бошқа тадбирлар.

23. Ички назорат тадбирларини ўтказишида текшириш, кузатиш, тасдиқлаш, қайта ҳисоблаш усуллари, шунингдек ички назорат тадбирларини амалга ошириш учун керакли бошқа усуллар қўлланилади.

VII. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

24. Мазкур Низом, шунингдек унга киритилген ўзgartеришилар ва қўшимчалар Акциядорлар умумий йиғилиши томонидан тасдиқланади.

25. Мазкур Низомга ўзgartеришилар ва қўшимчалар Жамиятнинг Кузатув кенгаши, Жамиятнинг ташқи аудити, Жамиятнинг Тафтиш комиссияси, Жамиятнинг ички аудит хизмати

аъзолари, Жамиятнинг ижроия органи раҳбарлари таклифлари бўйича киритилади.

26. Агар Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва меъёрий (норматив) ҳужжатларига ўзгартиришлар киритилиши натижасида мазкур Низомнинг айрим моддалари уларга зид келса, ушбу моддалар ўз кучини йўқотади ва Жамият томонидан Низомга тааллуқли ўзгартишлар киритиладиган пайтга қадар Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва меъёрий (норматив) ҳужжатларига амал қилинади. Бунда мазкур Низом исталган қисмларидан бирининг ҳақиқий эмас деб топилиши умуман бутун Низомнинг ҳақиқий эмаслигига олиб келмайди.